

Evidencija, ki jo veléva min. ukaz z dné 16. decembra 1851. šte. 258 drž. zak., ima čisto drug pomen, ne pa kakšnega uradnega postopanja v dokaznem stadiji pravde; tu hoče se zagotoviti, bodo se li dokazni spisi vlagali v določenih 14dnevnihi rokih, če tudi se je tek roku pretrgal s prošnjo za prepise svedoških zapisnikov, in to je vplivno, če ne drugače, vsaj pri odmerjanji stroškov za dokazne spise, kajti takšnemu prepozno vloženemu spisu se pač ne bo priznala nikaka nagrada, kakor bi se ne, če bi ga vložil kedo po pravdi, završeni z razsodbo.

Glavni smoter tej razpravi je torej izraziti mnenje, da zakon ne dopušča uradnim pôtem razpisovati narokov za inrotulacijo dokaznih spisov.

Dokler občni in v tej točki za specijalna postopanja neizpremenjeni sodni red po vsem svojem smislu ne utemeljuje inkvizitornega postopanja, da bi se pravda končala; dokler je sodnik navezan sploh na procesualne formalnosti, dokler se inrotulacija spisov vprîčo obeh strank ni odpravila, — tako dolgo mora sodišče čakati, se li bode račilo strankama završiti pravdo ali ne.

Izkazi o pravnih do višjih oblastev pa bodo hladnokrvno poročali, da pravde niso dolgotrajne zaradi sodnikove zanikernosti, ampak zaradi samooblastja pravnih strank.

Kaj pa to? Stranke brez odvetnikov ne bodo nikedar završevale pravn, ker jim niso znani zgol formalni koraki. Ne bojte se! Komur je kaj do pravde, prišel bode pred sodišče in nadležno zahteval razsodbe, a tu bode zvedel, kaj mu je storiti, da dozori pravda za razsodbo.

Odvetniškemu pomladku!

Vsi odvetniki v Parizu sestavljajo zbor, kateremu je na čelu prvak (*bâtonnier de l'ordre*). Takó razpravljajo med seboj najvažnejša vprašanja, katera bujno življenje francosko nosi na površje v raznih področjih privatnega in javnega prava. Te „*conferences*“ otvori začetkom sodnega leta prvak z govorom. Za to leto je ta čast doletela odvetnika Cressona; on je kot *bâtonnier*

de l'ordre odprl skupščino dné 25. novembra preteklega leta sijajnim govorom, v katerem je predočil odvetniškemu pomladku dve glavni vrlini, ki treba, da dičita odvetnika: nezavisnost in nesebičnost. Priobčujemo tu po prof. Vojnovičevem prevodu v „Mjesečniku“ najlepše strani Cressonovega govora, ki je po merodavnem mnenji Vojnovičevem sestavljen z ono gorečo zgovornostjo, onim navdušenjem za vse istinito in pravično, katero, dejal bi, povsodi izumira razen na Francoskem.

„Vi ste čuli, mlajši bratje moji, govorico o odvetniški disciplini, kaj da zahteva, znabiti celó, kako je stroga. Naj vas to ni najmanj ne straši! Čast se nikoli ne sokoblja z disciplino: ta bode vas ščitila in branila.

Kajti odvetniški red posvečuje modrim zakonom običaje našega zvanja. To so oni običaji, katere so vsaki čas in pod vsako vlado zahtevali interes in dostojanstvo pravosodja, izsledovanje istine v sodnih razpravah, dolžnosti in pravice onih pravdoznancev, govornikov izkušenega poštenja, katerih vsakdanje in vkupno delo, katerih javne in uljudne borbe pripravljajo sodbe magistratov. Brez tega reda, in brez one discipline, ki sili, da se red spoštuje, kakšna bi postala sódnica? Kakšen bi bil sodnik sam? Izgubil bi ta svoje sotrudnike, pripravitelje njegovemu delu; odvetništvo bi se vničilo, ono ne bi dalo novega pomladka.

Vzlic dandenašnji filozofiji, ki v svojih ukih zamenjava dolžnostno nadahnenje s kalkulom egoističnega interesa, — omladina vzdržava svoje viteško navdušenje. Kakor tist, ki pod zastavo kot vojak domovini služi, išče samo časti, pokoriti se zastavi, tako omladina hiti, da se posveti trudu, katerega sreča redko kedaj nagradjuje, zadovoljna, da bode njeno delo uma in žrtev vredno, koje prinaša. Na ta način se ona zapored vpisuje v listino odvetniškega stanu. Kolikor ona hrepeni za tem javnim potrdilom sposobnosti, izkušnje in poštenja, toliko bi se oddaljila od društva ljudij, koje bi zjediniła mržnja do redú in discipline.

Paradoksi imajo vselej svojih privržencev. Neki črčkarji o disciplini so trdili, da naš stan (*le barreau*) vzdržava poleg predpisov, kateri kaznjujejo nepoštenje, tudi zastarelih običajev.

Brez dvojbe, tradicionalni predpisi še živé: njihova močnost kljubovala je razpravam, ki so stare toliko, kolikor oni, a običaj jih opravičuje z vsakdanjo izkušnjo.

Oni predpisi, ki veljajo za nezavisnost odvetnikovo, in predpisi, kateri mu priporočajo nesebičnost (*le désintéressement*), niso mogli zastareti. Ti ne merijo, da vzvišajo rokodelsko čast, nego so bitni dostojanstvu odvetništva.

Brez nezavisnosti ne bi odvetnik nikoli zaslužil avtoritété, koje potrebujejo njegovi nasveti in njegova beseda. Letajoč za opravili, laskajoč in brzo služeč, šel bode na lov na klijente, iskal si bode milosti pri javni upravi in privatnih zavodih, vzdihoval po mogotčevem nasmehu, priklanjal se bode do črne zemlje pred bogatašem. Videli ga boste celo, kako neguje podložnike (*des subalternes*) in računa ž njimi na slaboumnost in na zadrego nesrečneževo, — sodnik pa izgubi zaupanje v spretnost njegovih govorov in v prepričanja, katera ti retorji po ceni prodajajo.

Največji govornik na leci rekel je: nezavisnost je popolnost bitja. Nezavisnost je tudi pogoj značaja; ona je duša talenta.

Vsi ljudje težé za nezavisnostjo, vsaj pravijo tako; ali gotovo vse je strah njenih zahtevov; in malo jih je, ki znajo po njej uravnati svoje življenje.

Odvetniški red, priporočujoč odvetniku, naj je nezavisen, vender nikogar ni obsodil v absolutnost kreposti (*a l'absolu de la vertu*). In v resnici ne kaznujejo drugega razen pozabljanje in zanemarjanje dostojanstva in vsako poniževanje samega sebe. Zabranjeno je nakladati si mešetarskih poslov, ki zahtevajo polaganje računa, ker takšna opravila so tuja odvetniškemu zvanju ter dajó povoda tožbam, preiskavam, rekriminacijam, nelaskavim razpravam in težkim obdolžitvam.

Včasih se nezavisnost kompromituje, če odvetnik komaj čaka, da postane glasovit. Ta nepotrpežljivost je slaba svètnica, ker tira slabiče v opasna prilizovanja. Naj se odvetnik čuva pohlepa, da bi postal glasovit; bolezen ta je tako splošna sedanjí čas

Ne porečem z Montaigne-om, da je reputacija najnepotrebniši, najničemurniši in najbolj krivi novec, s katerim se služimo, ali brez prida ne bode, priznati resnico, ki jo je on lepo prevel: „Človeku treba, pravi, da želi bolj dobrega nego

velikega glasú. Zaslužiimo reputacijo, ali ne dopuščajmo, da jo drugi z reklamo pridobivajo zanas.“

Na ist način kakor z nezavisnostjo, bavi se odvetniška disciplina tudi z nesebičnostjo. Kedar nesramnež ponavlja prislovico rimske *décadence*: „*unde habeas, quaerit nemo, sed oportet habere*,“ — ni li izreka splošniša od stvari? Brez dvojbe. Ali odvetniški stan junaški odbija dobička pohlep, ki kot vrtnice vse okoli vleče ná-se: on oživlja in čuva kreposti izvenrednikov.

Ako disciplina priznava naravno pravo odvetniku, da se nagradi njegov trud, ako priznava pravo na zahvalni honorar, ki mu se ponuja, — to pa noče, da odvetnik trguje s svojim znanjem, ona kara in kaznuje običaje pohlepa za dobičkom. Kajti od načela: vse za poštenje, — nastajajo obveze, katere sprejme in izpolnjuje sleharni član odvetniškega zbora.

Prepoved, da ni zahtevati honorarov brez dostojanstva, ni zagotoviti jim poplačila podpisom menic, obveznic, poročstva, da ni tožiti zaradi njihovega poplačila ali obravnavati jih pred sodiščem; prepoved, da ni zanimati se direktno ali indirektno za uspehe podeljenih svetov in procesov vsake vrste, — te dolžnosti, katerih nijeden drugi stan ne nalaga in ne trpi, navadne so in jednostavne za odvetnika.

Nesebičnost je še bolj stroga dolžnost, če je odvetniku zaradi urada naloženo, da se briga za ubožca, nesrečnika, za zapuščene jetnike. Tolikokrat apeluje se v to ime na naš stan, da, vsaj kar se tiče obrane pred kazenskim sodiščem, vidi se oživotvorjen sen o brezplačni pravdi.

In res, to sodno leto ni bilo požrtvovalnosti odvetnikov, nekoliko bolj priletnih in vse omladine, priti do dna z največjim trudom. Devetnajst odvetnikov, vpisanih v listino, je, da so člani odbora za branitev ubožcev. Le-ti so nežno in ljubeznivo prošnje pregledali in stranke zaslišali v 12.404 pravih. Prvak (*le bâtonnier*) poveril je svojim kolegom 4.197 civilnih opravil in 6.224 preiskav zaradi prestopkov in hudodelstev. Te pravde (10421) ne obsegajo niti onih, ki se nalagajo iz nenada, niti onih, katere se pletejo pred vojaškim sodiščem.

„Posvetiti pravih“ ubožcev svoj čas, svoje nauke in svojo točnost; boriti se za pravo; podpirati slabe in zapuščene; prihajati s svojim znanjem, z modrostjo svojih svetov, s tolažbami,

katere navdiha usmiljenje, na pomoč zatožencem, katere zakon ščiti bodisi proti gorečnosti svojih poddanikov bodisi proti svoji strogosti; ganiti srce in dušo onim nesrečnežem, katerih samo duhovnik in odvetnik nikdar ne zapuščata; braniti krivca samega, analizujoč često fatalne uzroke hudodelstvu; govoriti, dokler se sodba ne izreče, v zakona in človeštva ime, po razsodbi ostati usmiljen: — to je naše najplemenitejše zvanje.

Branitelj ubožcev predstavlja ves odvetniški zbor: nesebičnost je njegovo poštenje. Vzlic težavam dolgih mladostnih let odvetovanja, kljubu borbam zoper tajne potrebe, — on se odreče pravice do nagrade, da celo odklanja svojevoljne ponudbe ubožnih klientov. Poniževal bi denar njegov trud. Njegova veledušnost ne dobi drugje povračila razen v priznanji sodnikov, ki so svedoki njegovim dobrim delom; v javnem spoštovanju, katero slédi vsako požrtvovalnost, a največ v dobri svoji zavesti.

Disciplina in predpisi, kateri jo potrjujejo, potrebni so in dragoceni odvetništvu; vsaki čas so podpirali značaj in vzveličevali slavo našega zvanja.

Ponašajmo se s svojim zvanjem! Sto let je proč, slavnih v zmagah in porazih, a odvetništvo ni oslabelo. Leta 1815., 1830., 1848., 1851., 1871. in za dneva revolucije, povest prikazuje odvetnika ponosnega, milosrčnega, neustrašnega, — s pravico pobija silo, brani zmagance pred zmagovalci. Po besedah Ber-ryer-ovih je odvetnik vselej sklicaval „*forum et jus*“; po besedah Rousse-ovih tolažil je žrtve v temnici.

Zgodi se, kar hoče koli, ostanimo, kar smo: „vojaci s vo-
bodne obrane“!

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

- d) Ni upravičen deležnik pridržati računa, ki mu je bil radovoljno predložen (§ 830. obč. drž. zak.).

Štefan F., Lovro N., Jakob S. in Karel K. so solastniki žage pod vlož. št. 174 v kat. obč. V. Upravljali so jo vsi solastniki